

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za en mesec 2.—20
 na Nemčijo celoletno . . . 29.—
 na ostalo inozemstvo . . . 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec 2.—
 V upravi prejemov mesečno . . 1.—80
Sobotna izdaja:
 za celo leto K 7.—
 na Nemčijo celoletno . . . 9.—
 na ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENECE

Inserati:
 Enostopna poltiskovna (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
 za dva tedna . . . po 3 v
 za dva meseca . . . 25.
 pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Poslano:
 Enostopna poltiskovna po 60 vin.
 Izhaja vsak dan izven omari nočije in prazen ko. ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga vsaki red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511, boam.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 183.

Naši nasprotniki še nočejo miru.

Odgovor sporazuma na noto osrednjih evropskih držav.

Pariz, 30. dec. (K. u.) »Agence Havas«:
 Odgovor zaveznikov na noto sovražnih velesil o predlogu, naj se prične mirovna pogajanja, je izročil danes ministrski predsednik Briand veleposlaniku Združenih držav v imenu zveznih vlad Belgije, Francije, Velike Britanije, Italije, Japonske, Črne gore, Portugalske, Rumunije, Rusije in Srbije. Združene za obrambo svobode narodov in zveste sklenjenim obveznostim, da zase ne položijo nobena teh držav orožja, so sklenile, da odgovore skupno na takozvane mirovne predloge, ki so jim jih sovražne vlade izročile po posredovanju Združenih držav, Španske, Švice in Nizozemske.

Predno se izpuščajo v odgovor, smatrajo zvezne velesile za svojo dolžnost, da ugovarjajo proti obema bistvenima trditvama note sovražnih držav, ki izkušajo na zaveznike odvaliti odgovornost za vojsko in ki napovedujejo zmago osrednjih velesil. Zavezniki ne morejo te dvakrat neistinite trditve priznati, ker se lahko onemogoči z njima vsak pogajalni poizkus. Zvezni narodi prenašajo 30 mesecev vojsko, da si so vse storili, da jo zabranijo. Z dejanja so pokazali svojo ljubezen do miru. Ta ljubezen je zdaj ravno tako trdna, kakor je bila leta 1911. Potem ko je kršila Nemčija svoje obveznosti, se mir, ki ga je ona prelomila, ne more ustanoviti na njeno besedo. Nastop brez pogojev, kako naj se odloži pogajanja, ni nobena mirovna ponudba. Ta takozvani predlog, ki je brez vsake trdnosti vsebine in brez vsake natančnosti, je, kakor se zdi, manj mirovna ponudba kakor vojskni manever. Temelji na sistematičnem nepoznanju značaja spora v minulosti, sedanosti in v bodočnosti.

V minulosti prezira nemška nota dejstva, podatke in številke, ki približejo, da sta vojsko hoteli, izzvati in uresničiti Nemčija in Avstrija. V Haagu je bil nemški zastopnik, ki je odklonil vsaki predlog razorožitve; julija 1914 je bila Avstrija, ki je, potem ko je poslala Srbiji ultimatum, kakršnemu ni zglela, tej napovedala vojsko kljub takoj dobljenemu zadoščenju. Osrednji velesili sta nato odklonili vse poizkuse, s strani sporazuma podvzete za namenom, da se krajni spor mirno reši. Ponudba Anglije za posvet, francoski predlog mednarodnega odbora, zahteva carja Rusije po razsodišču — (tu je v besedilu vrzel) — na vse te napore Nemčija ni odgovorila in se ni nič na nje ozirala. Belgijo je napadla država, ki je sama jamčila za njeno nevtral-

nost in ki se ni bala sama izjaviti, da so pogodbe »cunje papirja« in »da sila ne pozna nobene zapovedi«.

Glede na sedanost se naslanja ponudba Nemčije na izključno evropski »vojni zemljevid«, ki podaja le zunanji in začasni navidezen položaj in se ne izraža prave sovražnikove moči. Mir, ki bi se sklenil s takimi predpogoji, bi koristil edinole napadalcem, ki so mislili, da bodo dosegli svoj smoter v dveh mesecih in ki so zdaj po dveh letih zapazili, da ga ne bodo mogli nikdar doseči.

Za bodočnost zahtevajo po vojni napovedi Nemčije povzročena opustošenja, številni atentati, ki so jih izvedli Nemčija in njene zaveznice na vojskojoče se države in nevtralce, pokoro, popraviti, kar se je gresilo in jamstva (angleško: Sanctions, Reparations, Garanties).

Nemčija se zvito izogiba enemu kakor drugemu. Dejansko ni nastop osrednjih velesil nič drugega, kakor dobro premišljeni poizkus, da bi vplivali na razvoj vojske in da bi končno izsilili mir. Namerava se z njim zmešati javno mnenje v zveznih deželah; a to mnenje je kljub vsem žrtvam že z obdobjanja vredno trdnostjo odgovorilo in razsvetlilo puhlost sovražnih izjav. Okrepiti hoče javno mnenje Nemčije in njenih zaveznikov, ki so trdno preizkušeni že vsled svojih izgub, potrji vsled gospodarske bede in oslabei vsled najsikrajnejših naporov, ki jih zahtevajo od svojih narodov. Javno mnenje nevtralnih držav poizkušajo varati in jih preplašiti, ker imajo že dolgo svojo gotovo sodbo o prvotni odgovornosti in ki je na jasnem tudi o sedanji odgovornosti in ki prebistro vidi, da bi pospeševalo načrte Nemčije s tem, da bi opustilo obrambo človeških prostosti. Naprej poizkuša končno v očeh sveta nove zločine podmorske vojske, zavlavljanja delavcev in nasilno novačenje državljanov proti njih lastni deželi kakor tudi kršitev nevtralnosti upravičiti.

Zvezne države, ki popolnoma vejo, kako težke, a potrebne stvari zahteva ta ura, ki so trdno zvezani med seboj in ki z njimi popolnoma soglašajo njih narodi, odklanjajo, da bi se pečali s predlogom, ki ni iskren in brez vsake važnosti. Še enkrat naglašajo, da ni mogoče miru, dokler jim ne bo zajamčeno, da se popravijo (angleško: Reparation) prekršene pravice in svobode, da se prizna načelo narodnosti in svoboden obstoj malih držav, dokler ne bo ugotovljena uredba, ki bo primerna, da končno odpravi razloge, kateri so bili dolgo dobo nevarni narodom in ki morejo edino resnično jamčiti za varnost sveta.

Končno smatrajo zvezne velesile za potrebno, da podajo sledeči opis in da opozore na poseben položaj, v katerem se

nahaja Belgija po dve in pol letni vojski: Vsled pogodbe podpisanih po petih evropskih velesilah, med katerimi se nahaja tudi Nemčija, je bila Belgija pred vojsko v posebnem položaju, da je bila njena zemlja nedotakljiva celo pod varstvom teh velesil ob evropskih sporih. Kljub temu je morala Belgija, ker se te pogodbe niso upoštevale, prenesti prvi napad Nemčije. Belgijska vlada smatra za to kot potrebno, da razloži natančno, zakaj Belgija ni nikdar prenehala nastopati v boju na strani sporazuma za stvar pravice in pravičnosti. Belgija se je vedno natančno držala dolžnosti, ki ji jih je nalagala njena nevtralnost. Pograbila je za orožje, da je branila svojo neodvisnost in stoji nevtralnost, ki ju je bila kršila Nemčija in da ostane zvesta svojim mednarodnim obveznostim. Državni kancler je 4. avgusta v državnem zboru pripoznal, da je bil napad krivičen nasproti mednarodnemu pravu in se je v imenu Nemčije obvezal, da bo to popravil. V dobi dveh let in pol se je ta krivica grozovito poojstrila vsled vojnih ukrepov in zasedbo, ki izravnava pomožna sredstva dežele, ki njene industrije uničuje, njena mesta in vasi ruši in nakupčuje klanje, usmrtno in zapiranje v ječe. In v tistem trenutku, ko govori Nemčija svetu o miru in o človekljubju, odreja na tisoče belgijskih državljanov v sužnost. Belgija je pred vojsko stremila edino za tem, da živi v dobrih odnosih z vsemi svojimi sosedi. Njen kralj in njegova vlada zasledujeta edini smoter: ponoviti naj se mir in pravica, a hočeta le mir, ki njih deželi za bodočnost zagotovi, da se bo popravilo, kar se je zagrešilo (angleško: reparations), jamstva in varnosti.

(Opazka c. kr. brzojavnega in korespondenčnega urada: Končna sodba o tej po »Havas« agenturi objavljeni noti bo šele takrat mogoča, kakor hitro bo predloženo oficielno besedilo.)

»Kri, ki bo še tekla, pride na glavo sporazuma.«

Dunaj, 2. januarja. (Kor. ur.) Listi razpravljajo o odgovoru sporazuma na mirovno ponudbo četverozveze. Končno sodbo si pridržujejo, dokler ne bo predloženo izvirno besedilo. Listi naglašajo, da odklonilna odločitev voditeljev sovražnikov po izkušnjah zadnjih tednov, po izjavah sovražnega časopisa in posebno po carjevem armadnem povelju ni nepričakovana. Listi pravijo, da je odgovor nedostojen in ošaben; ponavljajo se stare in znane napačne trditve, ki smo jih že večkrat čuli in puhliče, katere ne odgovarjajo resnici. Posebno se morajo odklanjati prevzetne zahteve po pokori, po povračilu in po jamstvu, ker osrednji velesili nimata ničesar pokoriti, ničesar povračiti in ničesar jamčiti. Pred

sodnim stolom zgodovine je že zdaj popolnoma dokazano, da sta Anglija in Rusija, ki ju je podpirala maščevalna politika Francije, že dolgo vrsto let hoteli sedanjo vojsko.

Štirizveza je dokazala celemu svetu svojo resno, odkrito voljo za mir. Kri, ki bo še tekla, pride na glavo sporazumu. Odgovoren bo sporazum zdaj za to, kar se mora zdaj zgoditi: nastop vse sile v boju.

Novo oboroževanje entente.

Zadnje dni minolega meseca so se vršila v Londonu trajna posvetovanja angleške vlade s francoskim finančnim ministrom Ribotom, municijskim ministrom Thomasom in drugimi zastopniki francoske vlade. V vseh skupnih točkah se je dosegla popolna edinost.

Francoski parlament je sprejel zakonski načrt, s katerim pooblašča vlado, da dovoli francoskim ladjedelnicam predjem do 200 milijonov frankov. Od tega bo šlo 120 milijonov za zgradbo novih ladij, 80 milijonov pa za nakup ladij. 50 milijonov dobe tovarne ladje, ki prevažajo blago Francijo in njenimi kolonijami.

Razširjena mobilizacija na Francoskem.

Iz Pariza poročajo 29. dec.: Senator Henry Berengee je vložil zakonski načrt za razširjenje mobilizacije na vse moštvo od 17. do 60. leta.

Bernstorff o nemških mirovnih pogojih.

»Morning Post« poroča iz Washingtona: Grof Bernstorff je obvestil zunanjega ministra, da pred mirovnim posvetom Nemčija ne namerava javno naznaniti mirovnih pogojev, a jih bo zaupljivo naznanila washingtonski vladi, da jih ta zaupljivo javi sporazumnim vladam.

Neuradni mirovni posvet v Švici.

»Kölnische Volkszeitung« poroča, da so se nedavno na nekem neobveznem mirovnem posvetu v Švici dogovorili o sledečih mirovnih pogojih: Nemčija izprazni popolnoma Belgijo in Francijo še prej, ko se sklene mir. Neodvisnost Poljske ali odstop dela Alzacije Franciji ali pa ljudsko štetje v dotičnem ozemlju; Nemčiji se povrne za to del njenih kolonij; vojne odškodnine ne bo nobena stran plačala.

Sporazum in Wilson.

Pariz, 31. decembra. (Kor. ur.) Agence Havas: Odgovor Wilsonu se bo kmalu izročil. Bo obsežen; v podrobnosti bo pečal z vzroki in o koncu vojske. »Matin« pravi, da bo priložena tudi izjava belgijske vlade, ki se bo zahvaljevala ameriškem narodu na dosedanjih uslugah in ki bo izrazila zaupanje v bodoče prijateljsko sodelovanje.

LISTEK.

Izpremembe na nebu v januarju 1917.

Najzanimivejši nebni prikazni v prvem mesecu novega leta bosta mesečni in solnčni mrk.

Mesečni mrk. Slnčna svetloba obseva polovico zemeljske krogle, druga polovica je pa v senci. Ker je solnce v premeru 109 krat tako veliko kakor zemlja, ima zemeljska senca obliko velikanjske pokončne stožca; taka je, kakor »štok« sladkorja: tam, kjer se drži zemlje, je široka kakor zemlja, če bi jo čez sredo prerežali, potem pa vedno ožja in na koncu špičasta. Dolga je 1,383,480 km. Ker je mesec od zemlje oddaljen samo 384,420 km, gre vselej, kedar je poln, mimo zemeljske sence, navadno nad njo ali pod njo; včasih pa jo zavoji ali cel ali samo z večjim ali manjšim delom v zemeljsko senco, ki je na tistem kraju še tako široka, da bi bila lahko v njej dva mesca eden poleg drugega, pa bi še ne izpolnila cele senčne širine. Kolikor mesca pride v zemeljsko senco, toliko ga otemni; tako nastane delni ali popolni mesečni mrk. Ker zemlja daleč na okrog obdaja zrak, se solnčni žarki v zraku deloma odbijajo, deloma ga prodirajo, se v njem lomijo in tako

po ovinkih padajo na mesec, ko je v zemeljski senci. Skozi veliko zračnih plasti pa prodirajo le žarki rdeče in z rdečo barvo sorodnih barv, med tem ko se žarki drugih barv odbijajo. Zato ima mesec ob popolnem mrku, ali če je vsaj večji del njegove ploskve v zemeljski senci, bakreno rdečo barvo. Kedar mrkne le mal del mesca, se ta barva ne vidi. — Samo po sebi je umevno, da vidijo mesečni mrk povsod, kjer je takrat mesec nad obzorjem. Tudi se mesečni mrk povsod ob istem času začne in konča.

Popolni mesečni mrk dne 8. januarja. Začetek mrka ob 6. uri 50 min. jutraj. Začetek popolnega mrka ob 8. uri jutraj. Konec popolnega mrka ob 9. uri 29 min. jutraj. Konec mrka ob 10. uri 38 min. jutraj.

V Ljubljani zahaja mesec 8. jan. ob 7. uri 49 min. jutraj, solnce pa vzhaja ta dan ob 7. uri 44 min. Za druge kraje pol stopinje severno ali južno od Ljubljane je razlika v času malenkostna. Videli bomo torej začetek mrka in njegovo rast do nekaj nad polovico mesečeve ploskve. V Ameriki bodo videli ves mrk, v Aziji in Avstraliji pa samo njegov konec.

Solnčni mrk. Mesečni mrk je mogoč le ob polni luni, ker more le takrat mesec priti v zemeljsko senco. Solnčni mrk je pa mogoč samo o mlaju, ko je mesec med zemljo in solncem. Navadno je

mesec o mlaju na nebu višje ali pa nižje kakor solnce in nam zato solnce nič ne zakrije. Včasih pa nam stopi ravno pred solnce pa nam ga zakrije vsega ali pa samo en del. Tako nastane solnčni mrk. Solnce ima skoro 400 krat tako velik premer kakor mesec, toda na videz sta oba skoro enako velika; včasih se vidi solnčni premer za 1 do 4 minute večji, včasih pa mesec premer za 1 ali 2 minuti. Če je tedaj, ko bi imel biti popolni solnčni mrk, navidezni premer mesečeve ploskve manjši kakor solnčne, zakrije mesec sredino solnce, ob kraju pa ostane prav opek obroč solnce nepokrit. Ker je mesec v primeri s solncem zelo majhen in blizu zemlje, pa daleč proč od solnce, zakrije solnce le tistim krajem na zemlji, od katerih bi ravna črta potegnena skozi mesec zadela tudi solnce. Kedar bi ta ravna črta šla skozi središči solnce in mesca ali prav blizu njima, bi bil popolni, drugače nepopolni ali delni solnčni mrk. Za tiste kraje, ki jim solnce in mesec ne stojita v ravni črti, ne nastane solnčni mrk. Zato se solnčni mrk ne začne in ne konča za vse kraje ob istem času, je lahko obenem za nekatere kraje popoln, za druge nepopoln, za druge zopet ga sploh ni. Manjšim šolskim otrokom se solnčni mrk najlažje razloži, če se izrežeta iz lepence dve enako veliki okrogli ploskvi, ena črna in ena bela, pa se črna počasi poriva čez belo, in sicer za gledalce od desne proti

levi. Naj pripomnim še to, da v tistem kraju na zemlji, kjer se solnčni mrk najprej začne, vselej solnce ravno vzhaja, in kjer se najzadnje neha, zahaja.

Delni solnčni mrk dne 23. januarja. Začetek ob 6. uri 43 min. zj. v severni Afriki (18 stopinj vzh. od Gr. in 28 stopinj sev. šir.). Konec ob 10. uri 13 min. v Sibiriji (96 stopinj vzh. od Gr. in 60 stopinj sev. šir.). V Ljubljani vzhaja solnce ta dan ob 7. uri 35 min. Takrat bo solnce že na pol zakrito. Za Ljubljano se konča solnčni mrk ob 8. uri 55 min. zj. Mesec se loči od solnce na levi strani solnce, 82 stopinj od njegove najvišje točke. Največje omračenje solnčne ploskve bo doseglo pri nas tri petine solnčnega premera.

Solnce je novega leta dan sredi ozvezdja Strelca, se pomiče po ekliptiki počasi na levo proti vzhodu, vsak dan približno za dve svoji ploskvi, in prestopi 18. januarja v ozvezdje Kozla. Od začetka do konca mesca prepotuje po ekliptiki na levo 31 stopinj in 33 minut in je na koncu mesca oddaljeno od pomladne točke še 48½ stopinj. Obenem se solnce vzdiguje in približuje nebnemu ekvatorju. Ves mesec se vzdigne za 5 stopinj 45 minut. Čim višje je solnce, tem daljši je dan. Ob 46 stopinj severne širine (Ljubljana stoji kake 3 minute severno od tega vzporednika) zraste dan v januarju za 58 minut. Ker kažejo mesca januarja navadne ure več kakor

Odgovor Avstrije severnim državam.

Dunaj, 1. januarja. (Kor. ur.) Zunanji minister je 31. m. m. izročil zastopnikom Švedske, Danske in Norveške odgovor na njih noto izročeno 29. m. m.; v katerem se jim zahvaljuje, ker podpirajo Wilsonovo iniciativo.

Sv. oče in Wilson.

Curih, 1. januarja. Vatikanski krogi trde, da bo sv. oče, ko je sporazum odgovoril na mirovno noto osrednjih velesil, odgovoril z noto na Wilsonovo noto, ki mu je bila izročena v posebni obliki.

Nemški program na mirovnem posvetu.

»Times« trdi, da Nemčija zahteva, naj bi se pred vsem na mirovnem posvetu zastopniki vojskujočih se velesil pogovarjali o teritorialnih vprašanjih. Ko bo to končano, bodo povabljeni tudi nevtralci, da se dogovore, kako zagotoviti v bodoče mir, dalje o svobodi na morju, o omejenem razoroženju in o mirovni ligi.

Cesr Viljem in vprašanje miru.

Frankobrod, 2. januarja. Berlinski dopisnik »Frankfurter Zeitung« piše: V mirovni ponudbi je vsaka beseda resnična. Kdor tega ne spozna ali noče priznati, bo to enkrat izvedel, ko se bo odprli arhivi in ko se bo pisala zgodovina te mirovne ponudbe, ki se je pričela meseca oktobra. Dokazalo se bo takrat, da nemškega cesarja zmagaja in slava orožja nista zmedli, da je v nravnem čustvu dolžnosti dobil visoko moralno srčnost, da je ponudil roko k miru.

Pariško časopisje o odgovoru sporazuma.

Pariz, 1. januarja. (K. u.) Listi toplo soglašajo z odgovorom sporazumu in pravijo, da so solidarni z zgodovinskim dokumentom, katerega je izročila Francija tudi v imenu vseh svojih zaveznikov. S tem dokumentom, ki razkrinka smoter Nemčije in ki pojasni razloge vojske, se kategorično odklanjajo pogajanja o obeh zmotnih trditvah, da bi bila Nemčija napadena in da bi bila zmagala. Listi si čestitajo, ker so določili mali, posiljeni mučenici Belgiji časten prostor in sodijo, da bo nota, ki ponavlja strašne resnice in ki dokazuje upravičenost sporazumove stvari in moč njih sklepa, potolažila vest sveta in brate človeštva.

Radoslavov o miru.

Zagrebski »Obzor« priobčuje brzojavko iz Sofije, glasom katere se je izjavil ministrski predsednik Radoslavov, da na konkretne mirovne predloge zaenkrat ni misliti, ker jo sovražno časopisje skoraj enoglasno odklonilo mirovno ponudbo in s tem nedvomno izrazilo mnenje svojih vlad. Pač pa je skoraj gotovo, da bodo nevtralci v kratkem storili odločen korak za dosego miru pri entitnih državah. Za osrednje države je najvarnejše jamstvo skorajšnjega miru: nadaljevanje njihovih vojaških uspehov na posameznih bojiščih.

Giolittijevo glasilo za konec vojske.

»Stampa« objavlja daljši članek, ki pravi, da je sicer osvojila Nemčija na tisoče kilometrov zemlje, a ne še toliko, da bi lahko нареkovala mir in da lahko zato vojska še dolgo traja. A kljub temu se mora vojska končati iz gospodarskih razlogov, se bo vojska nadaljevala, bo Evropa

uničena; postala bo veliko pokopališče in bi mrtvi več ne uživali sadov zmage.

Ruski car odklonil mirovni predlog.

Predno še so odgovorile četverozvezne sile na predlog osrednjih sil, je izdal ruski car armadno povelje, ki zveni naravnost izzivajoče za srednjeevropski cesarstvi.

Seveda govori ruski car o takozvanih uspehih svoje armade spomladi in poleti 1916. O porazih, ki so bili dosti številnejši, molči. Toži samo glede Rumunov, skoro opravičujevaje jih, da niso bili prav nič pripravljeni na vojno ter povsem neizkušeni. Cemu pa jih je potem izvalil in pritiral v vojno in jih žrtvoval svojim koristim? Če je Rusija tako močna, vendar ne rabi izkušene pomočnika, nikar že neizkušene, ki naj bi zanjo pobiral kostanj iz žrjavice. Carjevo povelje šepa torej prav občutno.

Nihče ne bode zameril Rusom, da se pogajajo za resnične koristi svoje države. Avstrija je izjavila opetovano, da ji ni do tega, da bi uničili Rusko kot velesilo, ali kako velesilo sploh. Kar zahtevamo je edino varnost naših mej in naše posesti.

Ruski car in njegovi generali pa hočejo nekaj čisto drugega. Govore še vedno o združenju osrednjih držav, da, car si privzema celo v povelju politične cilje, ki jih je razglasil v dumi Trepov. Ne zahteva samo, da se izprazni vse priborjene pokrajine, predno naj se prične mirovna razmotrivanja, temveč da se odstopijo vsi nekdanji deli Poljske, ki so v avstrijski in nemški posesti. To se pravi, Rusija zahteva navzlic mnogoštevilnim porazom, navzlic temu, da stoji nemška krdela pred Rigo in Dvinskem, da se morajo porusiti Poznanjsko in zapadna Prusija, da, celo deli pruske Šlezije, da se bode tako zahodna poljska meja tiščala brandenburške meje. In ta Poljska ne bi bila nič drugega kot ruska pokrajina, ki bi imela nekaj podobne o samoupravi. Car zahteva tudi Carigrad in morske ožine, čeprav so bolgarske in turške čete baš šele nagnale njegove Ruse v najskrajnejši severozapadni dobriški kot.

Ni čuda, da je tak odgovor na mirovni predlog osrednjih sil pravcati bojni klic. Če car govori tako, je razumljivo tudi, da je general Ruskij označil v armadnem povelju mirovni predlog kot vojno zvijačo in da je general Brusilov mogel prepovedati vsem častnikom v ruski armadi, da ne smejo poročati o miru ali o mirovni možnosti, če ne jih da odstraniti takoj iz vojske.

A gromke besede ne ubijajo, saj jih je zagrmelo na nas baš od ruske strani takoj ob začetku vojske dosti. Nam se zdi vedno napredovanje v Rumuniji dosti pomembnejše, ne le za nas temveč tudi za vsakega pametnega Rusa. Če je naš mirovni predlog le vojna zvijača, nam to očitane tudi ne zapre sape. Naši topovi in strojnice govore še dosti prepričevalneje, kot državniki in generali četverozvezni s carjem vred. In proti tej govorici bodo morale naposled vendar utihniti vse fraze naših sovražnikov, »da nas morajo zdrobiti neizogibno«.

Brusilov in Evert za boj do zmage.

»Berliner Tageblatt« brzojavljajo iz Stockholma:

»Novo Vreme« objavlja naslednje dnevno povelje generalov Brusilova in Everta četam:

Nemci porabljaajo svoje začasne uspehe v Rumuniji, ki nimajo skoraj nobenega pomena, v to, da predlagajo, naj se začne mirovna pogajanja. Če bi se Nemci res čutili za nezmagljive, ne bi jim bilo treba tega storiti. Nasprotno sprevideli so, da je njihovo stališče breznažno in da morajo pod vojnim bremenom podleči. Mir, ki bi se zdaj sklenil, bi bil le premirje, po katerem bi morali če ne mi, gotovo pa naši otroci znova prijeti za orožje v brambo domovine proti Nemcem. Zato se mora boj nadaljevati do zmage.

Napad na angleško poslaništvo v Petrogradu.

Švedski potniki, došli iz Petrograda v Stockholmu, pripovedujejo, da so 10. decembra vdrla velike množice, ko so razbile šipe, v angleško veleposlaništvo, kjer so razbile opravo.

Radoslavov o položaju.

Sofija, 31. decembra. (Kor. ur.) V večerajšnji večerni seji sobranja je podal min. predsednik Radoslavov sledečo izjavo: Zagotavljam, da je delo Bolgarije dopolnjevano. Tistim, ki trde, da preveč zahtevamo, odgovorjam, da nismo šovinisti. Poznamo zahteve bolgarskega naroda. Iz kraljevega manifesta ob pričetku vojske so vam znane zahteve Bolgarije; zdi se mi, da nisem dolžan odgovarjati vsakemu govorniku.

Glede na kritiko opozicije proti prekoračenju Donave po bolgarskih četah, je Radoslavov izjavil, da se je izvedel prehod na povelje bolgarskega višjega poveljstva, ki je sodilo, da se mora rumunska armada premagati in uničiti onstran Donave. Bolgarska armada je zaveznike zelo podpirala, kar ti tudi popolnoma priznava. V vseh točkah smo z našimi zavezniki edini.

Vsi nemški in avstrijski častniki, ki se nahajajo v Bolgariji, so podrejeni bolgarskemu vrhovnemu armadnemu poveljstvu. To izjavljam v imenu vlade. Glede na kritiko raznih ukrepov vlade je rekel: Zaupajte nam. Glede na mirovno ponudbo je izjavil, da so jo navdušeno pozdravljali tudi v nevtralnih deželah, po Švici tudi v skandinavskih deželah. Pristavil je: Poučen sem, da se bosta tudi Nizozemska in Španska pridružili koraku predsednika Wilsona. Pripravljeni smo, da sklenemo mir, ker hočemo končati vojsko. Prijenljivi bomo v imenu človekoljubja vsi v blagobit vseh narodov.

Min. preds. je zaključil: Razpolagam z akti, ki dokazujejo, da pripoznavajo naši sovražniki našo pravico do tega, kar zahtevamo. Radoslavovu so zelo pritjevali; nato je sobranje odobrilo proračun zunanjega ministrstva.

Bolgarsko armadno povelje.

Sofija, 31. decembra. (Kor. ur.) Generalisimus Žekov je izdal sledeče dnevno povelje:

Častniki! Podčastniki! Vojaki!

Drugič se nahajate ob novem letu na bojiščih nasproti sovražniku, ki se zama trudi, da bi tam, kjer so vaši bajoneti naše brate v Macedoniji in v Dobrudži osvobodili, zopet ustanovili suženstvo. Na jugu stojite tudi danes tam, kjer ste stali pred enim letom. Na severu pa plapolja bolgarski prapor nad Tulcejo in onstran Donave; po poti, ki vam jo je pokazal naš vrhovni gospod, ste vztrajno in srčno korakali. Presrečen sem, da bi se vam mogel za vse zahvaliti, kar ste storili na bojnem polju; voščim vam ob novem letu vedno zdravje na duši in na telesu. Zmaga na vseh krajih — tako je bilo v preteklem letu; popolno zmagoslavje našega dela bo, trdno verujem nato, prineslo novo leto. Spodobni se, da se z globoko hvaležnostjo danes spominjamo pomoči, ki so nam jo zvezne čete povsod izkazovale in jim želimo, naj jim novo leto prinese povsod zmago in čast.

Tisza o notranjem položaju v Avstriji.

Budimpešta, 1. januarja. (K. ur.) Člani vladne stranke so danes čestitali grofu Štefanu Tiszi ob novem letu. Izrazili so mu svojo neomajljivo udanost in svoje najpopolnejše zaupanje. Na nagovor poslanca Ernsta Desbordersa je odgovoril Tisza z daljšim govorom. Med drugim je izvajal:

Izprememba v zunanjem ministrstvu.

Osebná izprememba v zunanjem ministrstvu ne pomenja, da bi se bila izpremenila politika. Posrečilo se je znamenitega moža, ki je v težkem času vodil zunanjo politiko ohraniti na takem odgovornem mestu, kjer lahko z uspehom uveljavlja svoje odlične sposobnosti. Novi zunanji minister je ponovno zagotavljal, da se zunanja politika ni izpremenila in da je neomajljivo pristaž dualizma in paritete med Avstrijo in Ogrsko in da niti od daleč ne misli na to, da bi se vmešaval v notranje zadeve Ogrske.

Glede na izpremembo v avstrijski vladi trdim, je rekel Tisza, da je to, kar se zdaj v Avstriji godi, osredotočitev političnih centripetalnih elementov za utrditev dualizma in paritete Avstrije in Ogrske. To je pojav, o katerem bi želel, da bi se bil že prej izvedel. To lahko z največjim veseljem pozdravljamo; s tako smerjo v Avstriji naj bolj simpatiziramo in jo podpiramo. Če bi bil kdo dvomil nad tem, da zahteva korist Ogrske notranje ojačenje Avstrije, se lahko iz izkušenj te vojske brezpogojno nauči, da čim slabjša je Avstrija tim večje žrtve se zahtevajo od Ogrske.

O rumunskem vpadu na Erdeljsko

je rekel Tisza: Po Lucku smo morali skupno z zavezniki z vso svojo silo ustaviti ruski naval. V tem položaju smo se nahajali nekoliko pred rumunskim vpadom. Zaman bi bili branili rumunsko mejo, če bi bili Rusi prebili železno steno ob naši meji. Le ko je bil odbit ta poizkus in ko smo v avgustu potisnili Ruse nazaj, smo mogli misliti na to, da smo poslali močnejše sile na rumunsko mejo.

Mirovni nastop osrednjih velesil.

Če nameravajo naši sovražniki nadaljevati popolnoma nesmotreno in neutemeljeno klanje ljudi, smo na to tudi pripravljani. Boj bomo nadaljevali, dokler se ne bo posrečilo naše sovražnike prepričati, da je brezplodno vsako nadaljevanje vojske, ali bo pa nagon samoohrambe narode, ki jih gonijo v mesnico, povzročil, da se bodo obrnili proti svojim vladam in ustavili nadaljevanje vojske.

Ob sklepu je prosil, naj se mu zaupa še naprej, naj se že sklene mir ali če se nadaljuje vojska, ker je to neizogiben predpogoj za izpolnitev velikih in težkih nalog.

Kronanje na Ogrskem.

Ker smo že v sobotnem »Listku« opisali kronanje v Budimpešti, navajamo v naslednjem le še nekatere zanimivejše podrobnosti.

Stijalen in silno pretresljiv je bil prizor kronanja cesarice Cite, ki je bila v teh trenutkih nepopisno lepa. Ko je po izvršenem kronanju s kronskega znaki v rokah stala ob strani svojega cesarskega soproga na prestolu, je bila cela slika bajna. Med sv. mašo je cesarska dvojica kleče pred velikim oltarjem prešla sveto obhajilo. Po sv. obhajilu so dali vladarski dvojici iz starodavne čaše iz leta 1460. piti vina, staro tokajca.

Ginljiv je bil nato prizor, ko je mlada cesarica prišla iz cerkve in stopila v svoj voz. Iz tisoč grl so zaorili eljen-klici. Ponovili so se ti klici, ko so posadili ljubkega cesarjeviča na voz poleg matere.

Malo pred poldne je. Strel iz topov. Cesar je prisegel. Množica na trgu Szent-György postaja nemirna. Naenkrat pa nastane med množico valovito vrvenje. Na nekem oknu prvega nadstropja se je prikazala cesarica z malim cesarjevičem. Prišla je tja, da vidi obred, ko njen cesarski soprog na konju sedeč na griču kronanja udari z mečem sv. Štefana na vse štiri strani sveta. Nepregledna množica je navdušeno pozdravljala cesarico in njenega malčka. Med tem pa se je cesar, jezdec krasnega belca, blizal griču kronanja. Kot mladi kralj v pravljici je sedel Karel IV. na konju v kraljevem plašču s krono sv. Štefana na glavi. Mlado, resno obličje je blelo. Njegove oči so mokre, solze ginjenja močijo njegova lica. Na obe strani pozdravljajoč se je cesar srčno zahvaljeval za ovacije. Ko je cesar prijezdil na takozvani grič kronanja, se je nudil neposredno in nepozaben prizor. Cesar se je najprej s konjem obrnil proti jugu, zamehljal se je, ko je videl na oknu svojo soprogo in svojega sinčka, dvignil je meč in zamahljal najprej proti jugu, nato proti zahodu, severu in vzhodu.

Bolgarski kralj pri kronanju.

Bolgarski kralj Ferdinand se je osebne udeležili kronanja na Ogrskem, medtem ko so bile druge države zastopane po svojih diplomatičnih zastopnikih.

Cesarjevič pri kronanju.

Cesarjeviča Franca Jožefa Otona je peljal podmaršal grof Wallis v cerkev, kjer je v posebni loži prisostvoval kronanju. Po cerkveni ceremoniji se je prestolonaslednik s cesarico vrnil v grad.

Odhod cesarske dvojice iz Budimpešte.

Cesar Karel se je s cesarico Cito in cesarjevičem Otonom s posebnim dvornim vlakom odpeljal na Dunaj v soboto ob 6. uri zvečer. Na kolodvor so prišli k slovesu budimpeštanski župan Barczy in drugi. Županu je cesar dejal: »Vse je bilo veličastno in v resnici smo bili ginjeni vsled sprejema, ki nam ga je pripravilo prebivalstvo glavnega mesta. Srčna hvala!« Tu di cesarica Cita, ki je držala za roko malega cesarjeviča, se je zahvaljevala navzočim gospodom za njihov trud. Po sporočilu, da je dvorni vlak pripravljen, sta peljala cesar in cesarica prestolonaslednika za roke do stopnic dvornega voza.

Mali princ pa ni mogel doseči nekoliko visoko prvo stopnico. Kralj — ne — oče je tedaj ljubko prijel malega princa in ga nesel po stopnicah navzgor, nato je zopet hitro skočil nazaj, da pomaga cesarici pri vstopu v voz.

Trenutek pozneje je bila kraljeva dvojica s prestolonaslednikom na rokah že pri oknu in smehljajoč se je gledal ljubki blondinček gospode in gospe, ki so ga pozdravljali. S prstkom je bobnal po steklu in videlo se je, da bi najraje gledal skozi odprto okno.

Na migljaj cesarice, ki je smehljaje opazovala sinčka, je stopil v voz dvorni sprevednik, odprl okno in postavil zraven stolček za cesarjeviča. Ves vesel je sedaj mali princ mahajoč z obema rokama pozdravljaj množico in ko se je točno ob šestih pričel pomikati vlak, je cesarjevič z vso resnostjo salutiral in ostal pri odprtem oknu med cesarskimi roditelji, dokler ni vlak zapustil kolodvora.

Odlikovanja.

Red železne krone 3. vrste je dobil župan mesta Celje odvetnik dr. Henrik Jabornegg pl. Altenfels. — Viteški križec Franc Jožefovega reda so dobili: župan v Kozjem notar dr. Josip Barle; magistratni svetnik v Ljubljani Evgen Lah; magistratni uradnik v Trstu stotnik v rez. Franc Pretner; župan v Št. Petru nadpošta v pokojju Dominik Rendić; okrajni zastopnik distriktni zdravnik v Rogatcu dr. Franc Schuster. — Vojni križec za civilne zasluge 2. vrste so dobili: prvi občinski svetovalec v Borovljah Avgust Kastner; župan v Pazinu, drž. zdravnik dr. Simon Kurelić; vladni komisar za občinski zastop Brežice, posestnik Alfred baron pl. Moscon; župan mesta Ptuj, dež. poslanec Josip Ornič; obč. svetovalec v Voloski-Opatiji drž. pravnik Andrej Štanger; župan v Ljutomeru notar Julij Thurn. — Naslov cesarskega svetnika je dobil župan v Trbovljah okrajni šolski nadzornik Gustav Vodusek. — Red železne krone 2. vrste je dobil deželni glavar v Dalmaciji dr. Vinko Ivčević. — Red železne krone 3. vrste je dobil drž. in dež. poslanec, dež. sodni svetnik v Šebeniku dr. Anton Dulibič. — Viteški križec Franc Jožefovega reda je dobil predstojnik zdravstvenega oddelka kranjskega dež. odbora dež. tajnik Franc Dolšak. — Vojni križec za civilne zasluge 3. vrste so dobili: župan v Gradcu Peter Andrijašević; župan v Boh. Bistrici Franc Arh; župan na Rakeku Avgust Bele; uradnica mestnega aprovižnega urada v Gorici, učiteljica Linda Bonnes; župan v Rihemberku, posestnik Josip Colja; župan v Prvačini, vpokojeni višji poštni kontrolor Franc Furlani; namestnik občinskega gerenta v Voloski-Opatiji Artur Gervais; župan pri Sv. Trojici Ferdinand Golob; prvi obč. svetnik v Kamniku, trgovec Janko Grašek; župan v Šmarju, posestnik Albin Gruntar; župan v Štanjelu, gostilničar Filip Hočevar; nadučitelj v Ljubljani Ivan Jeglič; župan v Ajdovščini dež. poslanec Ignacij Kovač; občinski svetovalec v Št. Petru, posestnik parne žage Franc Križaj; namestnik župana v Mavhinjah Vencel Legiša; župan v Št. Petru pri Mariboru, posestnik Josip Lorber; župan v Podčetrtnu nadučitelj Franc Lovrec; župan v Štandrežu Andrej Lutman; župan pri Sv. Križu gostilničar Henrik Medved; župan na Viču posestnik Franc Oblak; župan v Mengšu Franc Orel; prvi občinski svetovalec v Novem mestu Adolf Pauser; prvi obč. svetovalec v Lovranu Nikolaj Pegan; župan v Št. Jakobu Matija Peklar; župan v Vipavi, dež. poslanec Mirko Perhac; župan v Brdu pri Smohorju, posestnik Ludovik Pip; župan v Zg. Logatcu nadučitelj Leopold Punčuh; župan v Šebreljah, posestnik Anton Rejc; magistratni nadoficijal v Ljubljani Karel Šebenik; uradnica mest. aprovižnega urada v Gorici učiteljica Ida Sigon; župan v Dubasnici Peter Škarpa; župan v Renčah Ivan Stepančič; župan v Prečni, posestnik Anton Turk; župan v Št. Vidu, mlinar Anton Uršič; tajnika namestnik v Gorici Anton Vidrič; obč. tajnik v Ajdovščini Rudolf Vodeb; župan v Kamnjah, posestnik Vinko Vodopivec; mestni višji revident v Ljubljani Ivan Volc; mestni tajnik v Radgoni Fr. Wagner; mestni nadoficijal v Trstu Stanko Wielgosz; župan v Predosljah, tovarnar Blaž Zabret; župan v Šmihelu-Stopičah dež. poslanec Josip Zorc; župan v Zgornji Šiški, tesarski mojster Ivan Zakotnik; župan v Lokvici, dež. poslanec Al. Mihelič. Vojni križec za civilne zasluge 4. vrste so dobili: župan v Št. Jerneju, gostilničar Al. Cvahte; občinski tajnik v Roču Ivan Grzinič; občinski tajnik v Litiji Peter Jereb; občinski tajnik v Boljuncu Ivan Mogorovič; občinski tajnik v Borovljah Andrej Papp; občinski tajnik v Vižminadi Edvard Šabac; mestni poduradnik v Trstu Anton Serša; prvi občinski svetovalec v Jelšanah Josip Štemberger. — Naslov cesarskega svetnika je dobil župan v Kastvu, veleposestnik Kazimir Jelušič. — Zlat zaslužni križec s krono so dobili: župan v Škofji Loki, lesni trgovec Josip Hafner; prvi občinski svetovalec v Prevaljah, lesni trgo-

vec Franc Lahounig; župan pri Sv. Duhu-Loče, posestnik Franc Posek; župan v Brežicah, lekarnar Ivan Žnidaršič; ravnatelj mestnega knjigovodstva v Ljubljani Franc Trdina. — Zlat zaslužni križec so dobili: župan v Trziču, tovarnar Franc Ahačič; župan pri Sv. Križu pri Ajdovščini nadučitelj Peter Medvedšek; župan na Bledu, nadučitelj Franc Rus; pisarniški oficijal dež. odbora v Ljubljani Franc Sotelssek. — Srebrni zaslužni križec s krono so dobili: župan v Motniku, posestnik Fr. Kogej; župan v Zagorju, gostilničar Tomaž Koprivec; župan v Cerkljah, kmetovalec Anton Koritnik; župan Martin Nogaj; občinski tajnik v Nabrežini Andrej Peric; župan v Smartnem ob Paki, posestnik Martin Pirtušek; župan v Starem trgu Mihael Rade; župan v Logu Franc Rus; občinski tajnik v Pliberku Boštjan Slivuc; župan v Sosnici, kmetovalec Mihael Slusar; župan v Vel. Laščah, posestnik Josip Virant; župan v Žerovcih, kmetovalec Franc Vraz; župan v Kolovratu, posestnik Ivan Kolenc; župan v Selih, posestnik Matija Mihič; župan v Hotedersici, Ivan Petkovšek; župan v Črnem vrhu, posestnik Josip Trobec; župan na Koprivniku Ivan Wuchse. — Srebrni zaslužni križec sta dobila uradni sluga dež. odbora v Ljubljani Ivan Fras in občinski tajnik v Banjšicah Leopold Humar.

Vojaške vesti.

Odlikovanja. Red železne krone 3. vrste z vojno dekoracijo sta dobila nadporočnik 2. bos. herc. pp. dr. phil. Franc Rostohar in nadporočnik 87. pp. Anton pl. Steinbach. — Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo so dobili: nadporočnik 87. pp. Rudolf Wagner, nadporočnik 4. trd. top. p. Josip Pirnat in nadporočnik 96. pp. Peter Kovač. — V tretjič je dobil ponovno Najvišje pohvalno priznanje stotnik 87. pp. Alfonz Hofmann. — Ponovno Najvišje pohvalno priznanje so dobili: poročnika 7. polj. top. p. Franc Kerpač in dr. jur. Albert Ogrizek in višji zdravnik 44. pp. dr. Majnarič. — Najvišje pohvalno priznanje so dobili: poročnik 3. gor. top. p. Josip Sorger, poročnik 9. lov. bat. Leopold Lončarič, poročnik 36. polj. havb. p. dr. Franc Hojnik in poročnik 28. težkega polj. havb. p. Henrik Triebnik. — Zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil višji zdravnik dr. Josip Pogačnik pri rez. bolnišnici št. 4 v Ljubljani. — Srebrni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje so dobili: rač. podčastnik 19. pp. Ervin Golob, orož. mojster 47. pp. Josip Klemencič in ognjičar 8. polj. havb. p. Rudolf Fras. — V drugič je dobil srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste tit. četovodja 87. pp. Železnik Alojzij. — Bronasto hrabrostno svetinjo so dobili: četovodja Polšak Ivan, desetnik Kanzler Jurij, poddesetnik Fras Ludovik in Zavratnik Jakob, tit. poddesetnik Novak Peter, peči Veller Jakob, Udovci Franc, Mužar Matija in Abram Josip, vsi pri 87. pp. — Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo sta dobila nadporočnik 25. dom. pp. Robert Ogris in poročnik 27. dom. pp. Ivan Mehle. — Najvišje pohvalno priznanje so dobili: poročnika 27. dom. pp. Oton Chadraha in Feliks Vizjak, poročnik 4. bos. herc. pp. Rudolf Prem, poročnik 5. dom. pp. Avgust Perazzo, Ernest Kolb in Kazimir Gorski, nadporočnik in poveljnik nekega obrežnega varstvenega oddelka Franc Illovar in nadporočnik dr. jur. Bogomir Matjašič. — Srebrni zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje sta dobila četovodja 27. črnovoj. okr. pov. Franc Provaznik in desetnik 27. dom. pp. Jakob Sirk. — Bronasto hrabrostno svetinjo je dobil topničar 22. dom. polj. havb. p. Plesničar Ivan, pri 44. dom. havb. p. — Železni zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje so dobili: desetniki 22. dom. polj. havb. p. Groznik Josip, Janša Karel in Maier Ivan.

Imenovanja. Za pomorske kadete so imenovani pomorski aspiranti: Vladko Naglič, Milutin Jelačin, Vladimir Kostanjevec, Anžon Debevec, Karel Kozak in Albert Simenčič. — Za poročnika je imenovan praporščak 27. dom. pp. Josip Zupančič. — Za višjega zdravnika je imenovan asist. zdravnik dr. Adalbert Stuhec. — Za poročnika rač. vodjo sta imenovana namestnika rač. vodje Ivan Krajnc, 4. dom. pp. in Edmund Schrems, 27. dom. pp. — Za črnovoj. nadzdravnike so imenovani črnovoj. asist. zdravniki: dr. Just. Bačar, dr. Jurij Pavlinec, dr. Vladimir Rudež in dr. Josip Volavek. — Za poročnika je imenovan praporščak Ciril Kraševac. — Za črnovoj. nadporočnika sta imenovana črnovoj. poročnika Anton Jošt in dr. jur. Josip Slavik. — Za poročnika sta imenovana praporščaka dr. jur. Vladimir Toman in Franc Vagaja. — Za črnovoj. višjega zdravnika je imenovan črnovoj. asist. zdravnik dr. Miroslav Kermavner.

Padli častniki. Kadet 7. polj. havb. p. Preglej Janko; nadporočnik 47. pp. Šmerhovski. Ivan; poročnik 47. pp. Wildling Feliks.

Za vojne kurate so imenovani: Brigant Ivan, dom. dopolnilno okraj. pov. Trst, pri voj. šlacijskem poveljstvu v Feldbachu; Godnič Josip, dom. dopolnilno okr. pov. Trst, pri rez. bolnišnici v Leobnu; Jazbinšek Franc, dom. dopol. okr. pov. Celje, pri pehotni kadetni šoli na Dunaju.

Boj za črto ob Seretu.

Boj za črto ob Seretu se je pričel. Rusi opirajo svojo defenzivo na mostišča Macin, Braila, Namolosa in Foksani, katerih fronta je bila v miru obrnjena proti Rusiji, med vojsko so jih pa preuredili za vojsko proti zahodu.

Odločitev za mostišče Macin bo kmalu padla. Macin krije hrbet trdnjave Braila, katere obramba bo po padcu Macina zelo otežkočena. Iz tega je razvidna tudi trdovratna bramba po Rusih.

Mostišče Braila obstoji iz večih zaporedno ležečih utrjenih črt in je s trdnjavo Foksani glavno oporišče seretske črte. Glavna sila, ki je stala nasproti donavski armadi, se že tri dni umika v mostišče Braila. Donavska armada je imela pred seboj le še močne zadnje čete, katere je vrgla v zunanjo utrjeno črto okoli Braila.

Boj za seretsko črto bo hud in velik, že iz vzroka, ker Rusi še vedno prevažajo tja svoje čete iz drugih bojnih črt.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 30. decembra. Uradno:

Na vlaški planoti napredujejo zvezne vojne sile so v neprenehnem boju pridobile črto Vizirul-Sudesci; med Rimniculom-Saratom in Plainiscio pa prostor pri Slobozia. Zahodno Plainescia se bliža bojna četa generala pl. Kraffa gorskemu vnožju. Avstrijski bataljoni so vzeli tu sovražniku dve 10 cm havbici. Južno krilo vojne skupine generalnega polkovnika nadvojvode Jožefa je vkljub sovražnemu odporu iznova izdatno napredovalo. Ruske protisunke smo odbili. Ta dan smo ujeli 10 častnikov 650 mož in zaplenili 7 strojnih pušk. Severno doline Uz se je izjalovil slab ruski napad. Severnozahodno Zalošč so naše častniške patrulje uspešno poizvedovale proti sovražni postojanki. V Voliniji je skupina naših letal metala bombe na tabor v gozdu vzhodno Sadova.

Dunaj, 31. decembra. Uradno:

Bojna skupina maršala pl. Mackensena.

Sovražnik se korakoma umika proti črti Braila-Focsani. Medtem ko se je vzhodno reke Buzeu že včeraj umikal, se je zahodno imenovane reke in severno Rimnicula-Sarata še ljuto branil; njegov odpor smo na več mestih zrušili v ljutem boju.

Vojna skupina generalnega polkovnika nadvojvode Jožefa.

Vgorovju vzhodno in severnovzhodno Kezdivasarhely so nemške in avstrijske čete generala pl. Geroka napredovale na rumunskih tleh. Nereju in Tulici pri Paulnesci smo vzeli. Na obeh straneh dolin Casinu in Oitoz smo pridobivali na prostoru. V mejnem gorovju zahodno Očne smo vzeli z naskokom višino Solyomtar.

Dunaj, 1. jan. Uradno:

Zvezne sile, ki se vojskujejo na rumunski ravnini, so sovražnika med boji zadnjih straž potisnile nazaj v njegove pripravljenе postojanke jugozahodno Braila in na sredi med Romniculom-Saratom in Focsani. V gorenjih dolinah Zabale-Naruje in Putne avstrijske in nemške čete podmaršala pl. Ruiza napredujejo napadajo. Naši bataljoni so pri Harji z naskokom vzeli več zapovrstnih postojank. Sovražnik brani vsako ped zemlje. Bolj severno od tam pri cesarskih četah nobenih važnih dogodkov.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 30. decembra. Veliki glavni stan:

Vojna skupina maršala princa Leopolda Bavarskega.

Ob neugodnem vremenu navadni boji v jarkih.

Bojna črta generalnega polkovnika nadvojvode Jožefa.

V zasneženih Gozdih Karpatih uspešni pohodi poizvedovalnih čet nemških lovcev. V Erdeljskem mejnem gorovju so vdrle nemške in avstrijske napadalne čete kljub žilavemu odporu v utrjene sovražne postojanke in so kljub močnim protisunkom napredovale. Rusi so tam popustili našim 10 častnikov, 650 mož in 7 strojnih pušk.

Bojna skupina maršala pl. Mackensena.

Naše neutrujene čete slede sovražniku, ki se umika na celi bojni črti med gorami in Donavo. Nahajajo se v napredujočem boju na črti severnovzhodno Vizirul-Sudescia (ob Buzaulu)-Slobozia na pol poti Rimnicula-Sarata v Plainesci.

Berlin, 31. decembra. Veliki glavni stan:

Skupina maršala princa Leopolda Bavarskega.

Južno Jakobova so s topovi živahnije streljali.

Skupina generalnega polkovnika nadvojvode Jožefa.

V mejnem gorovju proti Moldavi se razvijajo boji ugodno za nas. Nemške čete so iztrgale severno doline Uz Rusom višino Solyomtar in jo držale proti močnim protisunkom. Na obeh straneh doline Oitoz so nemški in avstrijski polki vzeli rumunskoruske postojanke; v dolini Putna pa Tulici v trdem boju za hiše. Pri Nereju v Zabala dolini naše čete napredujejo.

Vojna skupina maršala pl. Mackensena.

Čete generalnih poročnikov pl. Morgen in Kühne so naletele severno in vzhodno Rimnicula-Sarata na močan odpor posebno na robu gorovja. S krepkimi napadi se je posrečilo vdreti v sovražno postojanko in odbiti v njej močne protinapade. Tudi med Rimniculom-Saratom in nižinami ob Buzaulu smo med ljutimi boji pridobili na ozemlju.

Donavska armada se bliža v bojih močno utrjeni črti Gurgeti-Ciucea (zahodno in jugozahodno od Braila). V Dobrudži so bolgarske čete med boji napredovale.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

NEMŠKO VEČERNO URADNO POROČILO.

Berlin, 31. zvečer. Uradno:

Na vzhodnem bojišču so se le malo bojevali.

V Rumuniji je bil vržen Rus do ključa Braila, katerega napredujoč napadamo.

V Dobrudži smo pridobili ruska oporišča vzhodno Macina. Francoska oklopnica »Gaulois« potopljena.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 1. jan. Veliki glavni stan:

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Južno Rige in pri Smorgonu smo odbili močne ruske preganjalne oddelke. Na severnem bregu Pripeja pri Pinskem so nemški konjeniki peš z naskokom vzeli dve oporišči Rusov; ujeli so enega častnika in 35 mož.

Bojna črta generalnega polkovnika nadvojvode Jožefa.

Nemškim lovcom se je posrečilo, da so v gozdih Karpatih razstrelili utrjeno sovražno stražnico s posadko. Med dolinama Uz in Putna so vzeli nemški in avstrijski bataljoni z naskokom več višinskih postojank in odbili ljute protisunke Rumunov in Rusov. V dolini Zabala smo vzeli Herestrau in Ingureni.

Vojna skupina maršala pl. Mackensena.

V severnem delu velike Vlaške je bil Rus zopet vržen. IX. armada je potisnila sovražnika v postojanke sredi pota Rimnicula-Sarata in Focsani, donavska armada pa v mostišče Brile. Uspehi nemških-bolgarskih čet so v Dobrudži izdatno izožili rusko postojansko mostišča vzhodno Macina. Ujeli smo tam včeraj 1000 mož, zaplenili pa 4 topove in 8 strojnih pušk. Pri izlivu Donave je bolgarska rečna varnostna bramba pobila do 50 Rusov, ki so se s čolni prepeljali čez donavski rokav sv. Jurija.

NEMŠKO VEČERNO URADNO POROČILO.

Berlin, 1. januarja zvečer. Uradno:

Le na rumunsko-ruskih bojnih črtah živahni boji.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 30. decembra. Uradno:

V severnozahodni Dobrudži se nadaljuje operacije.

Na vzhodnem Vlaškem napredujejo naše divizije severno Calmaturul.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 31. decembra. Uradno:

V Dobrudži smo potopili z ognjem naših topov neko sovražno ladjo vlačniško. Pri Tulceji so metali bombe na pristanišče in na ladje. Pri Sulini smo dohnali, da je bila zadeta neka transportna ladja. Napad na mostišče pri Macinu traja dalje. Po trdovratnem boju smo vzeli višino 169 vzhodno Macina, ujeli smo 200 mož, zaplenili 4 gorske topove in 5 strojnih pušk. Na vzhodnem Vlaškem so naše divizije prekoračile železniško progo Buzeu-Braila in stoje 18 km pred Brailo.

Rusko uradno poročilo.

28. decembra. Moldavsko bojišče:

Sovražnik je z znatnimi silami na bojni črti od Glazute do Soosmezó podvzel ofenzivo in je zasedel, ko je potisnil naše moštvo, del višin severno in južno Dostianega in doline Oituz, vzhodno Soosmezó. Sovražno ofenzivo je ustavil naš ogenj južno Soosmezó.

Rumunska bojna črta. Po trdovratnem odporu so bile pod pritiskom premočnih sovražnih sil naše čete potisnjene iz odseka ob železniški progi pri Rimniculu Saratu in prisiljene, da so se umaknile proti reki Rinnik. Sovražne napade ob Donavi smo odbili z velikimi izgubami za sovražnika. Zahodno Vizirna so se angleški oklopni avtomobili odlično udeleževali bojev, v katerih smo odbijali sovražne napade. Hrabri poveljnik oddelka angleških avtomobilov je bil dne 26. m. m. ranjen, ko je odbijal sovražne napade, a dne 27. m. m. je že iznova vodil boj svojih oklopnih avtomobilov, ki so prisilili sovražnika, da je moral bežati.

V Dobrudži je naš ogenj povsod odbil sovražne napade, razen postojanke pri vasi Rahel, ki jo je bil zasedel sovražnik.

Pred Brajlo.

«Corriere della Sera» javlja iz Pariza: Vsled sovražne ofenzive so se morali Rusi zelo umakniti. Sovražnik stoji zdaj 20 km pred Brajlo, ki jo lahko zato obstreljujejo tudi na levem bregu Donave.

Proti Foscianiju.

«Secolo» poroča 30. m. m.: Sovražnik prodira počasi proti Foscianiju. Rusko-rumunska armada se bo iz strateških razlogov še nekaj časa umikala. Tudi v Tecucinu so proglasili ogroženo stanje.

Ogroženo rusko južno krilo.

Berlinski «Tag» piše 30. t. m.: Uradno se v Nemčiji že odkrito govori, da je ogroženo južno krilo celotne ruske boje črte. Pomena ni potrebno obširneje razlagati.

Uničenje srbske divizije v Dobrudži.

Kakor poroča odeski srbski list, je bila v zadnji bitki v Dobrudži srbska pomožna divizija, ki je že v prejšnjih dobrih bitkah močno trpela, popolnoma obkoljena in deloma ujeta, deloma pa pobita. Popolnoma uničena srbska divizija je bila v pretežni večini sestavljena iz srbskih prostovoljcev, poveljeval ji je srbski polkovnik Gadžić, ki je pozneje postal general. Pravijo, da je Gadžić v bojih za Isacco in Tubeo padel.

Škoda Nizozemcev v Rumuniji.

Haag, 1. januarja. Škoda v nizozemskih petrolejskih vrelcih v Rumuniji se ceni na 250 milijonov goldinarjev.

Upanje na bodočnost.

General Maltere izvaja v «Figaru»: Naloga Francije 1917 bo, da bo popolnoma prebila nemške črte. Tisti dan, ko bo francoska armada na dan lahko izstrelila en milijon granat, se bo dosegel mir.

Boji na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 30. decembra. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta.

Severozahodno Lille ob Somme, predvsem na severnem bregu in v posameznih odsekih boje črte ob Aisne se je od časa do časa močnejše streljalo. Odbili smo več sunkov angleških in francoskih patrolj.

Bojna črta nemškega cesarjeviča.

Na levem bregu Moze so izvedli Francozi podnevi proti našim novim črtam na »Mrtvem možu« več napadov pripravljenih z močnim ognjem; vse napade smo odbili. Berlin, 31. decembra. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta.

Topovski boj je bil od časa do časa južno prekopa La Bassee, na obeh straneh Somme in severozahodno Reimsa besen. Na južnem bregu Ancre je naš ogenj od daleč zažgal več municijskih taborov.

Berlin, 31. decembra. Veliki glavni stan:

Ob Strumi so uspešno nastopale bolgarske in osmanske poizvedovalne čete.

Berlin, 31. zvečer: Uradno: Na zahodni bojni črti so se le malo bojevali.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Francosko uradno poročilo.

30. decembra ob 3. uri popoldne. V Champagni smo razkropili sovražni oddelek, ki je poizkušal po živahnem obstreljevanju pri Beau-Séjour neko našo malo postojanko vzeti. Zahodno Tahure smo presenetljivo napadli sovražne strelske järke, napad se je popolnoma posrečil. Na levem bregu Moze je bilo ponoči primeroma mirno. Z ostale boje črte se nič ne poroča.

Angleško uradno poročilo.

30. decembra. Uspešno smo vpadli v sovražne črte vzhodno Le Lars; poznali smo, da je naš ogenj järke močno poškodoval. Južno Ancre in pri Berlesu je pričelo zopet krepko streljati topništvo.

Zrakoplovno ministrstvo na Angleškem.

«Lokalanzeiger» javlja 1. t. m. iz Kodanja: Angleži bodo v kratkem ustanovili

novi zrakoplovno ministrstvo. Tudi Churchill je med kandidati zrakoplovnega ministra.

General Haig

je povišan maršalom.

Francoski parlament odgođen.

Senat se je odgodil do 9. januarja 1917, zbornica pa na nedoločen čas.

Torpedirana francoska oklopnica.

Kolin, 31. dec. (K. u.) Kölnische Ztg. poroča s švicarske meje: Francosko mornariško ministrstvo javlja:

Podmorski čoln je torpediral 27. decembra na Sredozemskem morju oklopnico »Gaulois«. Ladja se je potopila v pol ure. Vsled discipline in hladnokrvnosti vseh, ki je vladala na krovu do zadnjega trenutka in ker so prišle hitro patrolne ladje na kraj, kjer se je zgodila nesreča, znaša število žrtev le štiri mornarje; dva med njimi sta bila po razstrelbi ubita.

Francoska oklopnica »Gaulois« je obsegala 11.208 ton, dolga je bila 118, široka 20 in globoka 8.4 m. Oborožena je bila s štirimi 30.5 cm, desetimi 14 cm, osmimi 10 cm in z dvanajstim 4.2 cm topovi in z dvema cevmi za izpuščanje torpedov. Posadka je štela 639 moških. Ladjo so izpustili v morje 1. 1896.

Topniški boji na Krasu.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 1. jan. Uradno:

V Silvestrovi noči je sovražno topništvo od časa do časa zelo živahno obstreljevalo Kras.

Italijansko uradno poročilo.

29. decembra. Na Tridentinskem se je v prvi vrsti streljalo s topovi; mali spopadi so za nas ugodno izpadli pri Sano (Adiška dolina); Na Gorico in predmestja je padlo nekaj granat, ki niso povzročile posebne škode. Na Krasu je delovalo dalje sovražno topništvo. Naše baterije so zadevale na cesti iz Brestovice v Selo sovražna krđela na pohodu. Naši so takoj odbili mali sovražni napad južno hriba Fajti. Sovražna letala so vrgla nekaj bomb na Alo (Lagarina dolina) in na Tezza (Sugana dolina); žrtev in škode na blagu ni; povsod smo jih odbili.

30. decembra. Na celi bojni črti so naši topovi streljali na sovražne postojanke in obrambne naprave. Včeraj je sovražno topništvo zopet streljalo na mesto in predmestja Gorice; posebne škode ni. Pozorna naša pehota je takoj zadušila na Krasu 29. t. m. presenetljivi sovražni napad na naše prednje postojanke.

31. decembra 1916. Topništvo je streljalo včeraj v gorah normalno, živahneje pa vzhodno Gorice in na Krasu, kjer je povzročil naš ogenj eksplozijo neke sovražne municijske zaloge.

1. januarja 1917. Topovski ogenj v dolinah Valarsa in Astico in na julijski bojni črti. Nobenega posebnega dogodka.

Porro — italijanski vrhovni poveljnik. Haag, 1. januarja. (K. u.) Iz Lugana se poroča, da bo moral najbrže Cadorna kmalu na angleški pritisk izročiti vrhovno poveljstvo generalu Porro.

Grška.

Življenje grškega kralja ogroženo.

Genf, 1. januarja. V Larissi je bivši minister Gunaris pozival, da so vsi Grki dolžni zbrati se okoli kralja, katerega življenje je vsled sovražnih spletk vedno v nevarnosti.

Grški vstaši zasedli Ciklade.

Lugano, 1. januarja. »Tribuna« poroča iz Aten, da so vstaši zasedli Ciklade. Grška vlada ne more proti njim ničesar storiti, ker je njeno brodovje zaplenjeno, Venizelos pa razpolaga z eno oklopnico, z dvema torpedovkami in več drugimi ladjami.

Položaj na Grškem.

Genf, 1. januarja. Pariško časopisje poroča iz Soluna, da postaja ententi sovražna razpoloženje v atenskih vojaških in dvornih krogih vedno ostrejšje. Zborovanje visokih grških častnikov pod vodstvom generala Kallarisa je soglasno sprejelo resolucijo, v kateri zahteva vojno napoved ententi.

Odpad od kralja.

Atene, 1. januarja. Otoka Para in Imbros sta se odcepila od kralja in se pridružila narodni vladi v Solunu.

Italija in Grška.

Atene, 1. januarja. (Kor. ur.) Reuter: Italijanski poslanik Bosdari je izročil zunanjemu ministru noto, v kateri zahteva zadostitev za dogodke 1. decembra 1916 in stavi še druge zahteve.

Naročajte „Slovenca“!

Boji v Macedoniji.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 30. decembra. Veliki glavni stan:

Na planoti Strume le mali boji poizvedovalnih oddelkov.

30. decembra. Slab topovski ogenj v nekaterih odsekih boje črte. Sovražno letalo je bilo sestreljeno vzhodno Bitolja. Na nižini Seresa slabi boji patrolj. Nad Dramo brezuspešno delovanje sovražnih letal.

Macedonsko bojišče.

Ob Strumi slaboten topovski ogenj in brezuspešni nastopi sovražnikovih zadnjih straž.

Politične vesti.

Dogovori med Avstrijo in Ogrsko.

Dunaj, 1. januarja. V političnih krogih se govori, da so dogovori o pogodbi med Avstrijo in Ogrsko zaključeni.

Razlogi dr. Sylvestrovega odstopa.

«Salzburger Volksblatt» piše o tem: O priliki pogajanj nemške narodne zveze povodom sestave Clam-Martiničevega ministrstva so se pokazala v zvezi nasprotja proti zvezinemu načelniku dr. Großu, češ da ne vodi zveze tako, kakor bi bilo želeto; mnogo politikov je izreklo željo, naj stopi na čelo zveze kaka druga osebnost, dr. Groß naj pa zavzame mesto zborničnega predsednika. Ko je zvedel za to dr. Sylvester, je stavil svoje predsedniško mesto takoj na razpolago. Nemška narodna zveza bo to mesto ponudila dr. Großu. Še-le potem, če bi dr. Groß odklonil predsedstvo, pride kak drug član zveze v poštev. Dr. Sylvester utegne biti poklican v gosposko zbornico. — Dr. Sylvester je bil pet in pol let zbornični predsednik. Tako dolgo doba sta predsedovala v gosposki zbornici le še dr. Rechbauer in grof Vetter pl. Lilie. Oba je prekosil dr. Franc Smolka, ki je bil trikrat zaporedoma izvoljen za predsednika in je zastopal to mesto od 10. oktobra 1881. do 17. marca 1893.

Grof Clam-Martinič kot vodja poljedeljskega ministrstva.

Z Dunaja poročajo: Ministrski predsednik grof Clam-Martinič bo sprejemal v stvarih poljedeljskega ministrstva vsak torek med 9. in 11. uro dopoldne v poljedeljskem ministrstvu.

K skliканju parlamenta.

Z Dunaja poročajo: Priprave za skliканje parlamenta se bodo začele takoj, kakor hitro se vrne cesar in vlada na Dunaj. Dogovori med avstrijsko in ogrsko vlado glede glavnih potoz nagodbe potrebujejo le še formalnega zaključka, kar se izvrši v Budimpešti. Parlamentarne stranke dobe v pogovorih z ministrskim predsednikom potrebna naznanila. Razen nagodbenih vprašanj bodo pri teh pogovorih na dnevnem redu tudi vse druge zadeve, ki čakajo rešitve; predvsem pa bo šlo za načrt novega pravilnika, katerega je bil v zadnjem zasedanju parlamenta izvršil opravičniški odsek. Vlada si hoče zagotoviti parlamentarno rešitev, da se izogne oktroju.

Kar se tiče predsednika dr. Sylvestra, upajo, da ga pregovore, da ostane na svojem mestu. Nemška narodna zveza mu bo v prihodnji plenarni seji izrekla zaupanje in ga prosila, naj ostane na svojem mestu. Če bi pa dr. Sylvester le vstrajal na svojem sklepu, predlože za predsedniško mesto posl. Doberniga ali pa dr. Stölzla.

Nadvojvoda Friderik cesarju ob novem letu.

Dunaj, 1. januarja. (K. u.) Iz vojnega tiskovnega stana se poroča: Njegova c. in kr. Visokost maršal nadvojvoda Friderik je poslal povodom novega leta Njegovemu Veličanstvu cesarju in kralju v imenu armade in marnarice naslednjo poklonitveno brzojavko:

Vaše Veličanstvo!

Kot namestnik Vašega Veličanstva v vrhovnem armadnem poveljstvu in kot najstarejši maršal prosim najudanejšje Vaše Veličanstvo, da smem ob spremeni leta v najglobljem spoštovanju predložiti najboljše želje in voščila na bojišču stoječe oborožene sile in vojne mornarice. Po božji volji je bilo Vaše Veličanstvo v ravno minulemu letu poklicano iz srede za domovino boreče se in krvaveče armade k vladarskemu dostojanstvu. Med orožnimi čini, s katerimi se je mogla vojna moč leta 1916 ponašati, so najlepši na večno združeni z voditeljskim imenom Vašega Veličanstva. Ljubezen in spoštovanje, s katerim so avstrijski vojniki vsepovsodi pozdravljali zmagovitega prestolonaslednika, kjer koli se je prikazal med njimi, spremljata Vaše Veličanstvo od prvega dne vladarske službe pri vsem delu in skrbeh. Vaše Veličanstvo blagovoli sprejeti to neomahljivo ljubezen in vdanost vseh, ki nosijo vojaško obleko, kot varno jamstvo, da bo avstro-ogrsko oborožena moč na kpnem in na

morju visoko dvigala svoje staročastiljive zastave in prapore do zmagoovitega izida te velike in težke vojne.

Njegovo Veličanstvo je blagovolilo nato odgovoriti:

Globoko ganjen sem prejel želje in voščila, katere je poklonila Vaša Ljubeznost v imenu Moje tako drage Mi oborožene sile na kopnem in na morju povodom letnega spremena. Spomin skupaj preživljenih viharov bojnih dni, zavest sijajnih del Mojih vrlih vojakov tvori ravno tako neraztrgljivo vez skupnosti, kakor bom vedno vedel ceniti, kakšne neminljive zasluge si je pridobivala Vaša Ljubeznost v tem svetovnozgodovinskem času. Moj vojnogospodarski nozdrav spremlja Moje hkrane vojske. V njih vrstah stoje moji narodi, katerim bo vsemogočni, vsepravični Bog po končnoveljavni zmagi milostno naklonil blagoslov miru. V njem je naše zaupanje, ob Njegovih vsemogočnosti in naši moči se bo razbilo vse sovražno stremljenje.

Karel.

Razna poročila.

Sveta vojska v Sudanu.

Nasproti ugodnim angleškim opisom v Sudanu poroča »Kölnische Volkszeitg.«: Sudanci izvajajo že dve leti v obširni svoji deželi proti Angležem sveto vojsko. Njih 80.000 borilcev je angleško-egipčanskim četam zadalo veliko porazov; težki boji se nadaljujejo. Položaj Angležev v Sudanu je žalosten; vsi nastopi proti Sudancem so se izjalovili.

Boji med Maročani in Španci.

Genf, 1. januarja. V zadnjih bojih z maročanskimi vstaši v odseku Melila so zasedle španske čete kraje Frankuesa, Sasada, Checida. Izgube špancev so bile neznatne.

Književnost.

Zgodovina in geografija Avstro-Ogrske. Spisala c. kr. profesorja Fran Komatar in dr. Vinko Šarabon. Ljubljana 1916. Cena 3 K 50 vin. — Nova zgodovina in geografija Avstro-Ogrske je izšla. Dosedaj podobnega dela še nismo imeli, dela namreč, ki bi bilo prirojeno našim domačim razmeram in bi se vendar gibalo v okviru celote. To vrzel izpolni nova knjiška. Obseg ni velik, dvakrat po 140 strani; če je pa vsebina dobra, si bo lahko čitatelj sam ustvaril sodbo. Komatarjeva zgodovina je zasnovana na temelju poudarjanja kulturnih razmer, Šarabona geografija pa se osiroma predvsem na gospodarsko stran, na prometne razmere itd. Čitajmo samo opis Trsta in njegovega pomena za razvoj Avstrije in njen obstanek! Cena je izredno nizka! Knjiga se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Dnevne novice.

+ Cesar je noveletni dan preživel med svojo družino na gradu Reichenau.

+ Cesarjevič 17tim. Čujemo, da je cesarjevič poslal 17tim v Judenburg za Božič znaten denarni dar.

+ Osebnosti z južne železnice. Za nadrevidenta je bil imenovan tit. nadrevident Karel Bartl; adjunkt je postal asistent Jožef Sladič; za nadzornika je imenovan tit. nadzornik Teodor Sobotnik; dalje so imenovani: tit. nadrevident Ivan Rataj za nadrevidenta; tit. nadzornik Franc Arko za nadzornika; revident Emil Sartori za nadrevidenta; tit. nadzornik Andrej Vrečko-Trst za nadzornika; tit. nadrevidenti Ivan Pirjevic, Ivan Lepej, Albin Hinterfechner in revidenti Franc Kren, Martin Topolovec, Marko Kromer-Ljubljana, Ad. Kabas-Celje, Jožef Pogačnik-Matzleinsdorf — vsi za nadrevidente; naslovni nadrevidenti so postali revidenti Evgen Pourcelje, Fran Kocjančič-Postojna, Dominik Blatnik in Franc Kautisar-Matzleinsdorf, Anton Dorer-Opčine; za revidente so bili imenovani: Jakob Cydrich-Celje, Bruno Irgolič, Donavitz, Jožef Šircelj, Franc Kodolja-Trst, Andrej Maselj-Zalog, Andrej Klavara-Zidanimost, Emilijan Petek-Ljubljana; adjunkti so postali: Rok Haljan-Trbovlje, Ivan Ažbe-Divača, Vincenc Švab-Prevalje, Feliks Pristavec-Maribor, Alojzij Petelen-Poljčane, Feliks Lenard-Brežice, Jurij Vouga-Celje, Franc Brojkovič-Krmin, Alojzij Hrabel-St. Lovrenc, Franc Ljupša-Hrastnik, Jožef Hönnigmann-St. Peter na Krasu; definitivno sta bila nastavljena prov. asistenta Pavel Masič-Zalog, Ludovik Bečvar-Vrba; za stavbenega nadkomisarja je bil imenovan Oto Keißler-Ljubljana; za revidenta je bil povišan adjunkt Jožef Vašek; adjunkt je postal Anton Bajer-Logatec.

— Imenovanja na štajerskem. Davčni asistent Adolf Pristolič v Rogatcu je imenovan za kontrolorja in mu je za njegove zasluge podeljena velika častna diploma. — Ivan Praprotnik je imenovan za poštnega oficijanta v Celju.

— Umri je v Zagrebu veleposestnik in kavarnar Štefan pl. Belošević.

+ Glasilo ogrskih Slovencev. »Novine« bodo z novim letom izhajale skupno z »Marijinim listom«. »Marijin list« bo namreč priloga »Novin«. Oba lista skupaj staneta 6 K na leto. Dobro urejevano glasilo ogrskih Slovencev našim rojakom prav toplo priporočamo. Naročnina se pošilja na naslov: Klekl Jožef, vpokojeni plebanoš, Crensovi (Cserföld, Zalam.), Ogrsko.

Veljavnost mandatov svetnikov trgovskih in obrtnih zbornic je podaljšana do 31. decembra 1917.

— V laškem ujetništvu se nahajajoči naš častnik se poročil v Gradcu. Dne 30. decembra se je vršila v farni cerkvi Münzgraben v Gradcu poroka g. Egon Butscher, inženirja, tačas kadeta v vojnem ujetništvu v Asinara z gđ. Marijo Ravnikar, hčerko g. sodnega nadsvetnika Aleksandra Ravnikar in njegove soproge Klementine roj. Wratschko. Priči sta bila: za ženina g. Dembscher, imetnik pisarne v Gradcu, za nevesto namestnik gospoda dr. Janko Babnika, c. kr. dvornega svetnika na Dunaju, g. c. kr. sodni nadsvetnik dr. Rogina v Gradcu. Ženina je zastopal nevestin oče.

— Tema v Ljutomeru. Iz Ljutomera pišejo: V trgu ni dobiti petroleja, pa tudi elektrarna je odrekla radi raznih popravil svojo luč. Imamo torej pravo egiptovsko temo.

Požar v blaznici. Iz Montrea 31. decembra 1916: V blaznici Saint Ferdinand grofije Megantio je izbruhnil požar; 46 žena je zgorelo.

Zgodnja policijska ura v Berlinu. Da varčujejo pri luči, bodo morali v Berlinu od 4. t. m. dalje zapreti ob 10. uri zvečer gledališča, kino in zabavališča, kjer so pred vojsko noreli cele noči.

Ljubljanske novice.

Ij Katehetska konferenca bo jutri, dne 3. januarja ob petih popoldne v posvetovalnici »Katol. tiskarne«. — Razgovor o »katehetskimi«. — Res. prof. dr. Demšar.

Ij Umrl je 30. decembra tukajšnji ugledni trgovec, meščan, hišni posestnik in podpredsednik trgovske in obrtne zbornice g. Ivan Mejač, star 60 let.

Ij Mati pisatelja Milana Puglja ponesrečila. V soboto zjutraj okoli 5. ure je šla kakor ponavadi vsak dan k sv. maši 77 let stara učiteljeva vdova Marija Pugelj, mati pisatelja Milana Puglja. Ko se je vračala iz cerkve, je bila še tema. Stara ženica je mislila, da je stopila na jubilejni most, pa je stopila poleg mostu na breg in se po nezavarovani strmini zvalila v globočino v odprtino med betonskim zidom in bregom. Ležala je ondi neopažena skoro do 6. ure zvečer. Domači so jo povsod iskali, šele sin je našel mrtvo mater pod jubilejnim mostom. Ali bomo po tej nesreči dobili ograjo ob jubilejnem mostu, kakor je ona na nasprotni strani mostu? Gospodu Milanu Puglju naše najiskrenejše sožalje!

Ij Upravnemu odboru Dnevnik zavetišč za revno šolsko mladino v Ljubljani je izročila neimenovana gospa po g. dež. šolskem nadzorniku dr. M. Opeki znesek 50 kron.

Ij Umrla je v soboto ob pol 1. uri popoldne Marjeta Kocijan, soproga železniškega paznika v pok., stara 72 let. Pogreb je bil včeraj.

Ij Umrla so v Ljubljani: Apol. Benda, mestna uboga, 81 let. — Marija Štrus, posestnikova žena, 63 let. — Peter Rak, bivši vrtnar, 73 let. — Lucija Dornik, užtkarica, 66 let. — Janez Štravs, občinski ubožec, 35 let. — Neža Bajde, poljska dninarica, 70 let. — Marija Macoratti, hči prožnega mojstra, pol ure. — Franciška Hribnik, žena hišnega posestnika, 53 let. — Marjeta Kocjan, žena umirovljenega železniškega čuvaja, 72 let. — Miloš Kamič, pešec. — Robert Wendolsky, praporščak. — Ivan Kolbenberger, desentnik. — Božo Šarič, pešec. — Marjeta Goli, rejenka, 2 meseca. — Ana Pogačar, mestna uboga, 80 let. — Peter Ipavec, užtkar, 76 let. — Josipina Brecljnik, sedlarjeva hči, 8 dni. — Emilija Lechinger, vdova tovarniškega ravnatelja, 78 let. — Mihael No, delavec, hiralet, 42 let.

Ij Omejitve razsvetljave. Vsled ministrske naredbe z dne 20. decembra 1916, drž. zak. št. 417, zaukazuje c. kr. policijsko ravnateljstvo, da se mora notranja razsvetljava v gostilniških in kavarniških prostorih, v gledališčih, kinematografih in koncertnih dvorah na polovico, ako to radi naprave prostorov ni mogoče, na dve tretjini dosedanjega obsega zmanjšati. Prestopki tega razglašajo se bodo v mislu omenjene naredbe kaznovali z globo do 2000 kron oziroma z zaporom do šestih mesecev.

Ij Zahvala nepoznanim gospodom. Prejeli smo z bojišča naslednjo dopisnico, ki priča o dobrem srcu Ljubljančanov: Iv. Kozlovič se zahvaljuje srčno za svoja dva tovariša Gregorja Kuret iz Ricmanj in Jožefa Čuk iz Trebič, ki sta prišla z dopusta dne 13. oktobra v Ljubljano in sta čakala po celem mestu prenočišča. Ni ga bilo mogoče dobiti, ker je bilo že vse zaprto. Dobili pa smo dobre nepoznane gospode, ki so nam preskrbeli stanovanje in tudi

še plačali. Srčno zahvalo in s srčnim pozdravom ostanemo vaši branitelji. G. Kuret, J. Kozlovič in Iv. Čuk. Na veselo videnje!

Ij Begunka je izgubila v soboto na sv. Petra cesti med 5. in 6. uro zvečer ročno torbico, v kateri je imela poleg svoje, tudi plačo svoje prijateljice. Pošteni najditelj se prosi, naj jo odda našemu upravnistvu.

Novice iz Brucka ob Litvi.

Naša kmetijsko-gospodinska šola v mestu Brucku o. L. je imela dne 20. t. m. v svoji sredi Nj. ekselencio namestnika dr. Bleyleben. Še preden je šel visoki gost v taborišče, se je ustavil v naši šoli, kjer so mu gojenke, ki so en dan prej zaključile svoj tečaj, priredile lep sprejem. Da Njeg. ekselenci pokažejo, kaj so se tekom tega tečaja naučile, so se vse gojenke v pričujočnosti namestnika podvrgle še enkratni skušnji o vseh predmetih, ki so jih imele v učnem redu. Na vsa stavljena vprašanja so tudi ta dan gojenke odgovarjale točno in samozavestno. Po dokončani skušnji, ki se je vršila pod vodstvom gđne. voditeljice E. Premrou, si je Nj. ekselencia ogledal v spremstvu g. predstojnika cel zavod, o katerem se je izrazil, da je urejen prav vzorno. Izrazil je svoje visoko veselje, da se c. kr. uprava taborišča toliko trudi za vzgojo njej podrejenih beguncev ter tozadevno izrekel g. predstojniku svoje priznanje. Tudi učiteljskemu zboru, v prvi vrsti gđni. voditeljici Elsi Premrou, je izrekel svoje zahvalno priznanje za trud, ki ga ima z vodstvom tega zavoda. Zadovoljen in vzradoščen nad lepim uspehom te kmetijsko-gospodinske šole je nato Njeg. ekselencia c. kr. namestnik zapustil naš zavod.

Rusija in Poljaki.

Ruski car

izda v kratkem anifest po navodilu velikega kneza Nikolajeviča za samostojno Poljsko in sicer ruskih, nemških in avstrijskih poljskih delov. Poljaki vedo, da je to le pesek v oči.

Primorske novice.

Zlato mašo je daroval v ponedeljek 1. januarja v Trstu v cerkvi pri Armencih č. g. monsignor Franc Kosec, kanonik tržaškega kapitlja, konzistorijalni svetnik itd. Prezasluženemu gospodu jubilantu še mnoga leta!

Podpisovanje V. vojnega posojila na Goriškem. Kakor se nam poroča, so zadruge in zadrugni organizacije »Goriške zveze gospodarskih zadrug in društev v Gorici«, t. č. v Ljubljani, podpisali doslej 600.000 K V. vojnega posojila. To je tembolj upoštevanja vredno, ker je le še približno tretjina dežele, ki ni še po vojnih dogodkih neposredno prizadeta. Najživahnejše je bilo podpisovanje ravno v krajih, ki so najbližji fronti in stoje mnogokod naravnost v območju sovražnih topov. Znamenje, kak patriotično navdahnjeno je slovensko prebivalstvo Goriške in kako prepričano je o zmagi našega orožja. Je pa tudi znamenje brezmejnne ljubezni do solčne Goriške, ki mora v celoti ostati vedno to, kra je v celoti bila: avstrijska. Vsega skupaj je bilo v organizaciji Goriške zveze podpisanih 1.800.000 K vojnih posojil.

Podpisovanje V. vojnega posojila.

PriLjudski posojilnici v Ljubljani so podpisali V. avstrijsko vojno posojilo obeh vrst še nastopni: 6 neimenovanih po 1000 K; 2 neimenovana po 2000 K; 2 neimenovana po 4000 K; Jožef Gale, Ravno Brdo 2000 K; 2 neimenovana po 2000 K; 2 neimenovana po 1000 K; Janez Zupančič, Veliki Lipoglav, 1000 K; 1 neimenovan 2000 K; 1 neimenovan 4000 K; 6 neimenovanih po 1000 K; 1 neimenovan po 5000 K; 2 neimenovana po 1000 K; Franc Grošelj, št. Lambert, 2000 K; B. P., Črni Vrh, 1000 K; 1 neimenovan 1000 K; Marija Bolta, Moste pri Ljubljani, 1000 K; neimenovan 2000 K; Alojzij Pogačar, Mengeš, 1000 K; I. M., Janče, 1000 K; Florenc Šestan, Gologorica (Istra), 1000 K; Grgo Rabar, Gologorica, 1000 K; Šime Rabar, Gologorica, 1000 K; Jakob Bubič, Gologorica, 4000 K; A. Z., Sava ob Juni železnici, 2000 K; M. S., Skaručina, 1000 K; 3 neimenovani po 1000 K; I. R., Cerklje pri Krškem, 2000 K; Groznik Marija, Hrušica pri Ljubljani, 1000 K; neimenovan 2000 K; B. K., Gozd pri Litiji, 1000 K; B. A., Mali Vrh pri Litiji, 1000 K; Florian Jelen, Ljubljana, 1000 K; Ivanka Nagode, Ljubljana, 1000 K; Franca Mencin, Mala Račna, 1000 K; razni udeleženci v Cerkljah pri Krškem 42.000 K; F. B., Sela pri Hrušici, 4000 K; 2 neimenovana po 1000 K; Marijana Kotalj, Ljubljana, 1000 K; A. K., Soča na Primorskem, 1000 K; zvonovi župnije P. pri Sežani 14.000 K; neimenovan 5000 K; neimenovan 3000 K; neimenovan 1000 K; Jera Alič in

Ivan Alič, Zlebe št. 31 pri Medvodah, vsak po 2000 K; neimenovan 1000 K; I. E., Ukve na Koroskem, 1000 K; I. Š., Mengeš, 1000 K; Uršula Gartroža, Moste, 1000 K; neimenovan 1000 K; neimenovan 2000 K; 3 neimenovani skupaj 32.000 K; neimenovan 100 K; neimenovan 700 K; H. G., Krapinske toplice, 2000 K; 3 neimenovani po 200 K; Florenc Šestan, Gologorica, 200 K; Ljudevit Zvaček, župnik v Gologorici, 300 K; 2 neimenovana skupaj 18.000 K; neimenovan 200 K; FranjoŠestan, Gologorica, 800 K; Anton Udovičič, Gologorica, 500 K; neimenovan 2000 K; neimenovan 100 K; Katarina Demšar, Ljubljana, 400 K; razni udeleženci občine Cerklje pri Krškem 1800 K; I. F. pri Dev. M. v Polju 600 K; 2 neimenovana skupaj 6500 K; Marija Martinčič, Ljubljana, 100 K; neimenovan 300 K; neimenovan 600 K; I. L., Ljubljana, 1000 K; župna cerkev neke občine pri Ljubljani 1000 K; župna cerkev v Gologorici 500 K.

Novost je jedilno olje za vsakovrstne salate, pripravljeno za takojšnjo uporabo, iz islandskega morskega »Caraghee« mahu. Več o tem v današnjem inseratu Ivan Dežman.

Za Božič in novo leto! Vojaške narodne pesmi za štiri glasove, vezano 1 K 50 vin., v platno 1 K 80 vin., po pošti 20 vin. več. Najlepše in najcenejše darilo! Naroča se tudi pri izdajatelju: Fr. Marolt, Ljubljana.

Stare rane, pri katerih se bolečine ponovijo, naj se obvežejo s Fellerjevim bolečine lajšajočim, antiseptičnim, razredčenim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. »Elsafluid«. Predvojne cene, 12 steklenic pošlje franko za 6 K lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 134 (Hrvaško). Naj bi bilo vedno pri hiši. Mnogo priznanih pisem.

Podpisujte V. avstrijsko vojno posojilo!

Zopet se dobe parhenti, — flanele, ostanki

sortirani, 20 m za 92 kron franko. Vsak lahko naznani, koliko metrov rabi od vsake vrste. Od ostankov se vzorci ne pošiljajo.

JANOSLAV MAREK, tkanica in razpošiljalnica v Bistrem pri Novem Mestu ob Met., Čuška.

Jedilno olje

iz finega islandskega Caraghee mahu (navodilo za napravo je pridejano vsakemu zavitku)

zavitek mahu za 1 liter olja R 1'—
zavitek garantirano izbranega mahu za 1 liter olja R 1'30
zavitek garantirano izbranega mahu za 2 litra olja R 2'40

Gotovo pripravljeno olje za takojšnjo uporabo je na razpolago liter K 2'—, steklenico je treba prinesiti seboj; po pošti se pripravljeno tekoče olje ne razpošilja. Kobi se pri M. Spenku, prodaja moke in islandskega mahu za jedilno olje v Ljubljani, Kopitarjeva ulica.

Poštna naročila in denarne pošiljke naj se pošiljajo na
Ivan Dežman v Ljubljani, Kopitarjeva ulica št. 6.

Sprejmejo se takoj

zidarji, tesarji in delavci

proti dobri plači za betonsko stavbo na Dobravi pri Jesenicah. — Za stanovanje in prehrano je skrbjeno. — Natančna pojasnila se dobe v gostilni Franc Scagnetti v Ljubljani, Metelkova ulica št. 19, ali pa pri tvrdki V. Scagnetti na Dobravi pri betonskem delu. —



Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani naznanja žalostno vest, da je njen mnogoletni in velezaslužni član načelstva gospod

Ivan Mejač

veletržec, hišni posestnik, svetnik trgovske in obrtne zbornice i. t. d.

dne 30. decembra 1916 umrl.

Bodi ohranjen značajnemu in dobrosrčnemu možu neminljiv spomin!

Krasna, bogato ilustrovana knjižica

Veliki cesar

je ravnokar izšla. — Cena 1 krono, po pošti 20 vin. več. — Slovenci, sezite po njej! Prodaja se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani, pa tudi v Kranju (v Iliriji) in Novem mestu. Šolska vodstva in krajni šolski sveti lahko naročajo knjižico pri izdajatelju Fr. Petriču, mesinem učitelju v Ljubljani, Glince, vila »Milan«.

Prodajalka

dobro izveščana v manufakturni in spe-
cerijski stroki, želi primerne službe.
Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod štev.
3036, ako se priloži znamka!

Baterije, svetilke!

Vsak dan sveže baterije, en gros
— cene, solidno blago, točna po-
strežba.
VIDO BRATOVŽ
Ljubljana, Stari trg št. 4.

Zamaške

nove in stare **kupi** vsako množino
trvdka **JELAČIN & Ko.** Ljubljana
ljublanska industrija probkovih zamaškov

PISALNIŠTROJ

s slovensko-nemškimi črkami
se proda. Gradišče 15/I. levo.

Orehov les

v hloilih,
Kostanjev les v polenih
in hloilih

2407

kupim

vsako vagonsko množino po najvišji
dnevni ceni. **J. POGAČNIK**, Ljubljana,
Marije Terezije cesta 13.

Prazne vreče

vsake vrste in v vsaki množini
kupi in plača po najvišjih cenah
trgovska firma **J. KUŠLAN**, Kranj,
Gorenjsko. — Istotam se kupujejo po
najvišjih dnevnih cenah

suhe gobe.

2363

Kupi se takoj

več tisoč lesenih lopat

za kidanje snega in se prosi najnižje po-
nudbe za **takojšnjo** dobavo.

Prodasta se dobro ohranjena

voza

Glik, oljnate osi, cena . . Kron 160.—.
Kaleš, navadne osi, cena . . Kron 130.—.

Zaloga več vagonov

strešne lepenke, močne;

strojnega olja in vozne masti najboljše

Tomaževe žindre, vrste,

najboljše umetno gnojilo, 3065

bencina in mila, rumenega v zabojih

150 kg, garantirano 50 %
oddajo se samo celi sodi in zaboji, dokler
zaloga, ter na razpolago najnižje ponudbe**Anton Kašman**

trgovina, škofja Loka, Gorenjsko.

Pozor!

3032

**Prodajalna mešanega
blaga in deželnihi pridelki**

katera obstoji že 40 let najboljše
vpeljana, da se v najem takoj.
Več pove ustmeno ali pismeno

Friderik Skušek mehanik, Dolensko.

Tisk »Katoliške Tiskarne«.

Važno

za ljudi, ki imajo sorodnike v Ameriki!

Kdor hoče od svojih sorodnikov v Ameriki
dobiti kake denarne podpore, naj spiše kratko
pismo v nemščini, v katerem naj popiše samo svoje
rodbinske zadeve in ne omenja ničesar o politiki
ali vojski. Na posebnem zavrtku naj zapiše naslov
svojih sorodnikov v Ameriki, pismo pa vtakne v drug
zavitek, na katerega naj poleg svojega natančnega
naslova razločno zapiše tale naslov:

Henry C. ZARO, per Adresse der k. k.
priv. Länder-Bank Wien I.

KOSTANJEV LES

plačuje vedno najvišje cene in sprejema
pismene ponudbe z navedbo množine le-
sa in cene

JOSIP KRALJ

Ljubljana, Franca Josipa cesta 7.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.



Pavla Skaberne roj. **Mejač** in dež. stavbni nad-
komisar ing. **Viktor Skaberne**, c. kr. stotnik, nazna-
njata v svojem in v imenu svojih otrok **Metke, Moj-
ce, Petra, Špelce**, ter v imenu vseh ostalih sorod-
nikov žalostno vest, da je Bogu Vsemogočnemu do-
padlo odpoklicati našega dobrega očeta, tasta, starega
očeta itd. gospoda

Ivana Mejač-atrgovca, posestnika, svetnika trgov-
ske in obrtne zbornice i. t. d.po kratki mučni bolezni. previdenega s tolažili sv. vere
v starosti 60. let v boljše življenje.Pogreb dragega pokojnika se je vršil v pone-
deljek dne 1. januarja 1917 na pokopališče k sv. Križu.Sv. maša zadušnica se bode brala v sredo dne
3. januarja 1917 ob 9. uri dopoldne v župni cerkvi
Marijinega Oznanenja v Ljubljani.**Zahvala.**

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja, ki so nam
došli povodom bolezni in smrti našega nepozabnega
očeta, tasta, starega očeta itd. gospoda

Ivana Mejač-a

izrekamo vsem našo najsrčnejšo zahvalo.

Posebno pa se zahvaljujemo pokojnikovim pri-
jateljem za ljube obiske med boleznijo, za poklonjene
krasne vence, ter za mnogobrojno častno spremstvo
na njegovi zadnji poti. Dalje se zahvaljujemo p. n. za-
stopnikom oblasti in uradov, odposlanstvom raznih
korporacij, denarnih zavodov in društev za udeležbo
pri pogrebu, slavni Glasbeni Matici za ganljivi žalo-
stinki, prečastitemu g. župniku p. Hugolinu Sattner-ju za
tolažeče obiske, požrtvovalnim bolniškim strežnicam
sestram reda sv. Vincencija, končno vsem, ki so spemili
blagega pokojnika na zadnji poti in ki so nam na ka-
terikoli način izkazali svoje sožalje.

V LJUBLJANI, dne 2. januarja 1917.

Globoko žalujoči rodbini Skaberne - Mejač



Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko naznanja
prežalostno vest, da je njen prezaslužni, dolgoletni pravi član in
bivši podpredsednik preblagorodni gospod

Ivan Mejač

trgovec in hišni posestnik v Ljubljani

v soboto dne 30. decembra 1916 popoldne v 60. letu svoje sta-
rosti izdihnil svojo blago dušo.

Z blagopokojnikom izgubi trgovska in obrtniška zbornica
zvestega, visokocenjenega člana, kateremu ohrani trajno najčast-
nejši spomin.

V Ljubljani, dne 30. decembra 1916.